

amerikanske hegemoni næppe afsluttet. Men det spørgsmål, som man rimeligt her afslutningsvis kan vende tilbage til, er spørgsmålet om det særlige bidrag. Knutsens særlige bidrag til en omfattende forskning og debat skulle, som angivet, ligge i sammenkoblingen af den historisk-sociologiske fremstilling og analyse og fremstillingen og analysen af den aktuelle verdensorden. Man står desværre her tilbage med det indtryk, at den forsøgte sammenkobling af to hovedtemaer ikke er blevet helt vellykket. Det fremgår ikke tilstrækkeligt klart og overbevisende, hvordan Knutsens fremstilling af bølgerne af krige og successive stormagters opstigen og fald bidrager til en forklaring og forståelse af den nutidige verdensorden, som er bedre end den forklaring og forståelse, man får gennem mange alternative bidrag hertil. Sammenhængen mellem del I og del II er ikke argumenteret eksplicit og præcist igennem, men den fremgår heller ikke umiddelbart. Hvad angår den historisk-sociologiske analyse, kommer Knutsens bidrag i nogen grad til at stå i skyggen af de mere vitaminrige bidrag fra forskere som for eksempel Kennedy, Wallerstein og M. Mann.

Men bogen vil sikkert imødekomme et behov. Den er forholdsvis kort (324 sider) og letlæst, og den ender op med et tema, som i dag umiddelbart fænger. Dertil kommer, at forfatterens synspunkter er forholdsvis ukontroversielle (sammenlignet med for eksempel Wallersteins og Kennedys). Bogen følger sig uproblematisk ind i tidsånden, så den skal nok blive solgt og læst.

Curt Sørensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Robert Jackson and Georg Sørensen, *Introduction to International Relations*, Oxford: Oxford University Press, 1999, 294 s., £40.00.

Bogen er en introduktion til de vigtigste teorier i international politik. Indledningsvis gives en oversigt over nogle centrale begreber, og der gives et historisk tilbageblik over statssystemets udvikling. Dernæst gives en oversigt over de teorier, der efterfølgende behandles i større detaljer i de følgende kapitler, nemlig utopisk liberalisme (eller idealisme), realisme, behavioralisme, neorealisme, neo-liberalisme, den engelske skole, international politisk økonomi samt nyere alternative approaches. Det betyder, at bogen får de væsentligste debatter mellem de forskellige skoler med. I modsætning til nogle af de eksisterende amerikanske introduktioner får bogen altså også den engelske skole, eller „International Society“, som den betegnes, med.

Realismen, liberalismen, „International Society“ og international politisk økonomi har hver et fuldt kapitel. Dernæst følger et kapitel om metodologiske debatter, især debatten mellem traditionalister og behavioralister, men kapitlet indeholder også en omtale af post-positivistiske retninger som kritisk teori, postmodernisme, konstruktivisme og normativ teori. Af disse kunne specielt konstruktivismen måske være givet lidt mere plads. Allersidst følger et kapitel om nye „issues“ i international politik, der omtaler miljø, køn og suverænitæt. Hvorvidt det kapitel var nødvendigt, kan nok diskuteres.

Under realismen omtales især Hans Morgenthau, Thomas Schelling og neo-realisten Kenneth Waltz. Under liberalismen rubriceres Karl Deutsch, John Burton og James Rosenau under so-

amerikanske hegemoni næppe afsluttet. Men det spørgsmål, som man rimeligt her afslutningsvis kan vende tilbage til, er spørgsmålet om det særlige bidrag. Knutsens særlige bidrag til en omfattende forskning og debat skulle, som angivet, ligge i sammenkoblingen af den historisk-sociologiske fremstilling og analyse og fremstillingen og analysen af den aktuelle verdensorden. Man står desværre her tilbage med det indtryk, at den forsøgte sammenkobling af to hovedtemaer ikke er blevet helt vellykket. Det fremgår ikke tilstrækkeligt klart og overbevisende, hvordan Knutsens fremstilling af bølgerne af krige og successive stormagters opstigen og fald bidrager til en forklaring og forståelse af den nutidige verdensorden, som er bedre end den forklaring og forståelse, man får gennem mange alternative bidrag hertil. Sammenhængen mellem del I og del II er ikke argumenteret eksplicit og præcist igennem, men den fremgår heller ikke umiddelbart. Hvad angår den historisk-sociologiske analyse, kommer Knutsens bidrag i nogen grad til at stå i skyggen af de mere vitaminrige bidrag fra forskere som for eksempel Kennedy, Wallerstein og M. Mann.

Men bogen vil sikkert imødekomme et behov. Den er forholdsvis kort (324 sider) og letlæst, og den ender op med et tema, som i dag umiddelbart fænger. Dertil kommer, at forfatterens synspunkter er forholdsvis ukontroversielle (sammenlignet med for eksempel Wallersteins og Kennedys). Bogen følger sig uproblematisk ind i tidsånden, så den skal nok blive solgt og læst.

Curt Sørensen
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Robert Jackson and Georg Sørensen, *Introduction to International Relations*, Oxford: Oxford University Press, 1999, 294 s., £40.00.

Bogen er en introduktion til de vigtigste teorier i international politik. Indledningsvis gives en oversigt over nogle centrale begreber, og der gives et historisk tilbageblik over statssystemets udvikling. Dernæst gives en oversigt over de teorier, der efterfølgende behandles i større detaljer i de følgende kapitler, nemlig utopisk liberalisme (eller idealisme), realisme, behavioralisme, neorealisme, neo-liberalisme, den engelske skole, international politisk økonomi samt nyere alternative approaches. Det betyder, at bogen får de væsentligste debatter mellem de forskellige skoler med. I modsætning til nogle af de eksisterende amerikanske introduktioner får bogen altså også den engelske skole, eller „International Society“, som den betegnes, med.

Realismen, liberalismen, „International Society“ og international politisk økonomi har hver et fuldt kapitel. Dernæst følger et kapitel om metodologiske debatter, især debatten mellem traditionalister og behavioralister, men kapitlet indeholder også en omtale af post-positivistiske retninger som kritisk teori, postmodernisme, konstruktivisme og normativ teori. Af disse kunne specielt konstruktivismen måske være givet lidt mere plads. Allersidst følger et kapitel om nye „issues“ i international politik, der omtaler miljø, køn og suverænitæt. Hvorvidt det kapitel var nødvendigt, kan nok diskuteres.

Under realismen omtales især Hans Morgenthau, Thomas Schelling og neorealisten Kenneth Waltz. Under liberalismen rubriceres Karl Deutsch, John Burton og James Rosenau under so-

ciologisk liberalisme. Under interdependens-liberalisme finder vi især Robert Keohane og Joseph Nye, men også tidlige integrationsforskere som David Mitrany og Ernst Haas nævnes kort. Under republikansk liberalisme nævnes først og fremmest Michael Doyle. Den engelske skole repræsenteres især af Hedley Bull og Martin Wight. Endelig bygges kapitlet om international politisk økonomi op omkring de tre skoler, merkantilisme, økonomisk liberalisme og marxisme, som også tidligere gjort af Robert Gilpin. Gilpins forsøg på at kombinere disse skoler gives særlig plads, men Susan Stranges approach til international politisk økonomi omtales også. Derefter diskuteres hegemonisk stabilitet, udviklingsproblematikken og globaliseringen, der har været særligt centrale emner i den internationale politiske økonomi. Under udviklingsproblematikken nævnes kort dependensteoriene, herunder teoretikere som Samir Amin og Fernando Henrique Cardoso, som vel er de eneste betydende teoretikere fra den 3. verden, der kommer med.

Forfatterne siger selv indledningsvis, at de vil præsentere teoriene „faithfully, emphasizing their strong sides, and critically, focusing on their weaknesses and limitations“. Det må siges, at dette fuldt ud er lykkedes. Det er også en fornuftig strategi for en lærebog, idet der dermed lægges op til diskussioner med de studerende om styrker og svagheder i de forskellige teorier og approaches. Diskussionen om positivisme og post-positivisme er ganske tankevækkende, idet der også stilles vægtige kritiske spørgsmål til de post-positivistiske retninger. Vi slipper således for, at bogen flipper ud og kritikløst omfavner det nye for det nyes egen skyld, som man jo ellers ser en gang imellem.

Bogen har et stramt „design“, der fint overholdes af de to forfattere. Der indgår en konklusion, liste med hovedpunkter, spørgsmål og forslag til yderligere læsning i hvert kapitel. Dertil kommer kasser med nyttige figurer og citater fra vigtige bidrag til litteraturen om international politik. Alt i alt meget pædagogisk. Og man må sige, at samarbejdet mellem de to forfattere ser ud til at have fungeret godt. Kapitlerne hænger godt sammen.

Er der ud fra bogens indhold noget, man kunne have ønsket behandlet anderledes? Det er der selvfølgelig altid.

I kapitlet om behavioralisme omtales den generelle litteratur om behavioralisme, herunder værker af David Easton og Heinz Eulau, der dog ikke gjorde meget ud af international politik. Her kunne man nok i større omfang have medtaget behavioralister inden for international politik, så andre end Morton Kaplan kunne være kommet med, herunder de mange forsøg på kvantificering i IP studier og nogle af de problemer, man støder på i den forbindelse. Jeg tænker her for eksempel på David Singers bidrag til studiet af international politik. I den udstrækning denne kvantitative litteratur, herunder forsøg på komparative studier af udenrigspolitik, ikke er kommet med, kan man spørge, om vi helt har opgivet at kvantificere fænomener i international politik?

For øvrigt omtales den mere klassiske litteratur om udenrigspolitik, herunder for eksempel Graham Allisons bidrag, heller ikke. Indrepolitik kommer selvfølgelig noget med under liberalismen, men forholdet mellem indenrigs- og udenrigspolitik kunne måske have været udvalgt til lidt ekstra diskussion. Vi danskere ved jo da, at der er megen indrepolitik i dansk udenrigspolitik.

Er der andre ting, der ikke er med, som man kunne have ønsket sig? Igen er svaret ja, men naturligvis med fare for, at bogen ville være svulmet op, hvis man forsøgte at tilfredsstille alle ønsker. Personligt havde jeg gerne set lidt mere om spilteori, specielt dennes anvendelse inden for international politisk økonomi, herunder litteraturen om internationale regimer, samt diskussionen om absolutte og relative gevinster. Man kunne også spørge, om den regionale integration ikke i dag er så vigtig, at den kunne have fortjent et særskilt kapitel. Det er jo ikke bare i Europa, at der sker væsentlige ting på disse områder, men også i andre verdensdele som for eksempel illustreret ved den nordamerikanske frihandelsaftale, det nye økonomiske samarbejde i Stillehavsområdet, planerne for frihandel mellem landene i Sydøstasien og i det sydlige Latinamerika, m.m. Der sker også teoretisk interessante ting i forbindelse med denne regionale integration.

Endelig må vi konstatere, at bogen er meget angelsaksisk. Forfatterne har en forkærlighed for den engelske skole – og de skriver meget instruktivt herom. Men derudover er langt den største del af den omtalte litteratur amerikansk. Personligt skulle jeg sikkert være den sidste til at fremdrage dette forhold, idet jeg selv har lært meget under ophold i USA og værdsætter amerikanske måder at gribe tingene an på. Men der sker jo også interessante ting i andre dele af verden, i Europa vel blandt andet i Tyskland og Frankrig. Klassiske franske forfattere som for eksempel Raymond Aron og Jean-Baptiste Duroselle nævnes slet ikke.

På trods af de kritiske bemærkninger, der kan fremføres, skal der dog ikke herske tvivl om, at jeg finder bogen gan-

ske vellykket. I den udstrækning, der er ting, man gerne ville have haft med, som ikke er kommet med, kan man i undervisning jo altid supplere med anden litteratur. Den foreliggende bog vil give de studerende en forholdsvis hurtig, fornuftig, afbalanceret og velskrevet oversigt over de vigtigste debatter i studiet af international politik.

Finn Laursen
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet, Odense

Anders Berg-Sørensen (red.), *Politologi i praksis*, Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, 1999, 251 s., kr. 248,00.

Ingen af de otte bidrag, der samlet udgør antologien *Politologi i praksis*, retter fokus på politisk markedsførings-teori. Det ville ellers have været velgørende. For bogens præsentation af sig selv kan læses som et praktisk eksempel på effektiv markedsføring.

Blot titlen: *Politologi i praksis*. En elegant, slagkraftig og fængende ord-sammensætning. Men er den dækkende for indholdet? Der er klart politologi i bogen. Men praksis? Bogens bagside informerer ærligt: „Hovedvægten i bogens otte artikler ligger på det empiriske eksempel, således at de aktuelle politologiske teorier ikke står alene, men udfyldes af konkret indhold“. På en interessant undtagelse nær er det præcis, hvad man får i bogen. Men hvem ville købe en bog med titlen „Empirisk illustrerende analyser med udgangspunkt i aktuelle politologiske teorier“?

Eller præsentationen af bogens forfattere: „yngre danske politologer“. Vi er mange danske politologer, der fik an-